

Łukasz Tomczak, *Lewicowe partie polityczne w Polsce – programy, organizacja, strategie*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, ss. 458.

Lewicowe partie polityczne w Polsce – programy, organizacja, strategie – to ostatnia z monografii autorstwa Łukasza Tomczaka, związanego z Uniwersyte-tem Szczecińskim i Szczecińską Szkołą Wyższą Collegium Balticum. Zaintereso-wania badawcze Autora od lat ogniskują się wokół polskich partii politycznych oraz rodzimych kampanii wyborczych. Jest on współautorem analiz wyborów samorządowych w Szczecinie w 2006 roku, wyborów do Parlamentu Europejskiego na Ziemi Lubuskiej i Pomorza Zachodnim w 2004 roku, wreszcie autorem mono-grafii o polskich partiach socjaldemokratycznych w latach 1990–1997. Omawia-na publikacja stanowi niewątpliwie kontynuację tej ostatniej.

Pierwszym, absolutnie niezaprzeczalnym atutem przedmiotowej monografii jest jej aktualność. Analiza obejmuje lata 1999–2011, co nadaje jej status wyjąt-kowy wśród publikacji dotyczących polskiego systemu partyjnego. Od dekady jedynymi aktualnymi, kompleksowymi opracowaniami w tej dziedzinie są publikacje (w rozumieniu monografii, a nie pojedynczego artykułu w czasopiśmie nauko-wym, czy pracy zbiorowej) dotyczące aspektów finansowania partii politycznych (M. Bidziński, *Finansowanie partii politycznych w Polsce: studium porów-nawcze*; A. Gorgol, *Prawne aspekty publicznego finansowania partii politycznych w Polsce i na poziomie europejskim*), ich struktury organizacyjnej (T. Bichta, *Struktura organizacyjna partii politycznych w Polsce po 1989 roku*), pozycji ustrojowej (J. Sułkowski, *Pozycja ustrojowoprawna partii politycznych w Polsce, Czechach, na Słowacji i na Węgrzech*). Natomiast szerszych opracowań mono-graficznych, ze względu na typologię, doczekały się jedynie narodowe ugrupowa-nie polityczne (Cz. Maj, E. Maj, *Narodowe ugrupowania polityczne w Polsce: 1989–2001 – cezura czasowa zamyka się jednak na sześć lat przed wydaniem tomu*), ruch ludowy (T. Kuczur, *Polityczny ruch ludowy w Polsce – transformacja partyjna: myśl polityczna, organizacja, działalność, przemiany wewnętrzne; Par-tie chłopskie i ludowe w Polsce oraz Europie Środkowo-Wschodniej: (1989–2009)*, red. J. Gmitruk, A. Indraszczyk, St. Stępka), oraz partie konserwa-tywne (B. Borowik, *Parte konserwatywne w Polsce 1989–2001 – niestety i tu okres analizy zostaje zamknięty na dekadę przed wydaniem publikacji*). Praca Ł. Tomczaka stanowi więc chlubny wyjątek oraz rzetelne uzupełnienie zarówno do poprzedniej pracy Autora, jak i na przykład publikacji D. Siekluckiego *Partie lewicy i centrolewicy w polskim systemie partyjnym* (wydanie – 2008 r.).

Drugim atutem pracy jest jej objętość – ponad czterysta stron zdaje się wy-czerpywać materię, a zarazem nie powodować nadmiernego znużenia tematyką. Funkcjonalny podział na myśl polityczną, strukturę organizacyjną oraz przyjmo-wane strategie wyborcze również wydaje się być trafionym pomysłem.

W pracy Autor przyjął za cel określenie, jak zmieniała się pozycja partii lewicowych na polskiej scenie politycznej, co ją warunkowało, jakie były przyczyny kryzysu popularności lewicy – wreszcie podjął się wskazania (choć nie oceny potencjału) elementów mogących stanowić podstawę do współpracy między poszczególnymi partiami lewicowymi. Obszerna bibliografia, a przede wszystkim częste odwoływanie się do trudno dostępnych dokumentów (np. postanowień Krajowego Sądu Partyjnego SLD, niepublikowanych drukiem uchwał kongresowych poszczególnych partii, stanowisk zarządów, czy konwentów krajowych i innych najwyższych szczebli organizacji wewnątrzpartyjnej) stanowią również niewątpliwy atut.

Jedynym mankamentem publikacji, w nawiązaniu do podstawowych, postulowanych funkcji opracowań politologicznych, jest brak części prognostycznej. Ł. Tomczak kończy pracę sformułowaniem „Polskie partie lewicowe podlegają ciągłym zmianom. Trudno przewidzieć, jaka będzie ich kondycja w przyszłości. Czy lewica się zjednoczy? Czy odzyska status jednego z głównych uczestników sporu politycznego? O tym zdecydują członkowie partii, ich przywódcy, a przede wszystkim wyborcy”. Zakończenie takie rozczarowuje, zwłaszcza że Autor wydaje się być niezwykle zaznajomiony z materia i niepodjęcie nawet próby o charakterze prognostycznym, sytuuje go po prostu na pozycji skrupulatnego kronikarza. Drugim zaniebaniem, jest w mojej ocenie, brak wyodrębnienia (obok takich części pracy, jak idea państwa świeckiego, równouprawnienie płci, prawa mniejszości, koncepcja polityki społecznej, oświata i nauka oraz wielu innych) polityki historycznej jako polityki szczegółowej państwa i jej realizowanego, czy też postulowanego przez omawiane partie lewicowe, kształtu. Autor poświęca zaledwie kilka stron dziedzinie kształtowania społecznej świadomości przez lewicę, a to wydaje się być nie tylko tematem aktualnym, ale także niezwykle istotnym w kraju postsocjalistycznym, przez kilka dziesięcioleci obszarze wpływów Związku Radzieckiego, w którym przewodnią rolę pełniła partia odwołująca się do ideologii komunistycznej.

Niemniej praca stanowi, co warto po raz kolejny podkreślić – aktualne – kompendium wiedzy o partiach lewicowych w Polsce i tym samym jest nie tylko wartościową pozycją, źródłem obszernie udokumentowanych informacji, ale także może pełnić rolę przystępnego dla studenta opracowania z zakresu polskiego systemu partyjnego.

Joanna KAŁUŻNA

Poznań